

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Vopak-opslagterminal voor vloeibare olieproducten in de Eemshaven

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 oktober 2009 / rapportnummer 2152-94

1. OORDEEL OVER HET MER

Initiatiefnemer Vopak Oil EMEA heeft het voornemen om een nieuwe lage doorzetterterminal¹ te realiseren in het westelijk deel van de Eemshaven, aan de zuidwestzijde van de Julianahaven. De terminal, met een opslagcapaciteit van 2.760.000 m³, zal voor de opslag van strategische voorraden vloeibare olieproducten gebruikt worden.

Om dit mogelijk te maken zijn vergunningen in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) nodig. Ten behoeve van de besluitvorming over deze vergunningen is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.² De provincie Groningen is bevoegd gezag voor de Wm-vergunning en Rijkswaterstaat Noord-Nederland en/of het Waterschap Noord-zijlvest voor de vergunning in het kader van de Wvo. De provincie Groningen treedt in deze m.e.r.-procedure op als coördinerend bevoegd gezag.

De uitgangspunten zijn ten opzichte van de startnotitie gewijzigd. Bij het opstellen van het MER is uitgegaan van één doorzet³ per twee jaar in plaats van één doorzet per jaar. Deze wijziging zal de milieugevolgen en risico's in de gebruiksfase van het project op meerdere punten beperken. Het MER heeft geen beschrijving van de effecten bij een hogere doorzet dan één keer per twee jaar.

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is.**

Het MER is overzichtelijk samengesteld, goed leesbaar en voorzien van duidelijk beeldmateriaal. Het MER brengt de gevolgen van de verschillende alternatieven voor de externe veiligheid, scheepvaart en natuur compleet en overzichtelijk in beeld. Het MER geeft inzicht in de toename van het aantal scheepsbewegingen als gevolg van het initiatief. De aan de opslagterminal verbonden risico's van aanvaringen en de mogelijke gevolgen daarvan worden duidelijk in beeld gebracht. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijke verruiming van de vaarweg en extra kolenschepen en LNG-carriers van en naar de Eemshaven.

Het MER laat zien dat de kans op een olie lekkage ten gevolge van vaaractiviteiten door Vopak zeer klein is. De mogelijke gevolgen hiervan op de Waddenzee kunnen groot zijn. Mede doordat de beschikbare capaciteit om een olie verontreiniging te bestrijden na het uitvoeren van de opslagterminal, met name in het Eems-Dollard gebied, mogelijk onvoldoende is. De Commissie adviseert hierover met de verantwoordelijke instanties in overleg te treden.

In hoofdstuk 2 worden aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

---

¹ Een lage doorzetterterminal kenmerkt zich door één doorzet van haar capaciteit per jaar, dat wil zeggen dat de volledige opslagcapaciteit maximaal één keer per jaar zowel wordt aan- als afgevoerd.

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

³ de aan- en afvoer van de volledige opslagcapaciteit.

2. AANBEVELINGEN VOOR HET VERVOLGPROCES

2.1 Kans op en gevolgen van een incidentele olieverontreiniging

Het MER maakt de kans op en de gevolgen van een incidentele olieverontreiniging inzichtelijk. De kans op een olie lekkage ten gevolge van vaaractiviteiten door Vopak is kleiner dan eens in de 50.000 jaar. De mogelijke gevolgen hiervan zijn vanwege de gevoeligheid en unieke kwaliteiten van de Waddenzee groot. Uit de huidige 'capaciteitsnota 2006-2010' blijkt dat, met name in het Eems-Dollard gebied, de beschikbare capaciteit om een olieverontreiniging te bestrijden na het uitvoeren van de opslagterminal mogelijk niet langer voldoende is.⁴ Hoe groot die capaciteit uiteindelijk moet zijn is afhankelijk van de variant die men voor de verruiming van de vaargeul zal kiezen. De mate waarin de vaargeul zal worden verruimd is uiteindelijk bepalend voor de grootte van de tankers die van en naar de inrichting kunnen varen.

■ De Commissie adviseert om over de bestrijding van olieverontreiniging met de verantwoordelijke instanties in overleg te treden ten behoeve van actualisering van de huidige 'capaciteitsnota 2006-2010'.

2.2 Natuur

De effecten op natuur zijn in het MER en de passende beoordeling volledig en overzichtelijk in beeld gebracht. Dit geldt specifiek ook voor de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Nederlandse Natura 2000-gebieden Waddenzee, Duinen van Ameland en Duinen van Schiermonnikoog. De essentiële informatie is daarmee aanwezig voor de besluitvorming over de Wm- en Wvo-vergunning.

Atmosferische depositie

Het initiatief veroorzaakt in cumulatie met andere activiteiten een geringe verhoging van de atmosferische depositie op de voor vermisting en verzuring gevoelige duingebieden op de Nederlandse en Duitse Waddeneilanden (Natura 2000-gebieden). Voor enkele habitattypen op Ameland en Schiermonnikoog maken het MER en de passende beoordeling duidelijk dat sprake is van een zeer geringe toename van de stikstofdepositie in een al overbelaste situatie. Deze toename wordt marginaal en in het veld niet meetbaar geacht. De Commissie acht deze interpretatie navolgbaar en correct. Ze wijst wel op het feit dat voor depositie van SO₂ (nog) geen kritische depositiewaarden zijn vastgesteld maar dat deze depositie (afhankelijk van het bufferend vermogen van de bodem) vergelijkbare effecten op de vegetatie kan hebben als depositie van stikstof. Juist de emissies van scheepvaart leveren een relatief grote bijdrage aan de SO₂-emissies. Deze informatie kan gebruikt worden voor de beoordeling van het voornemen in het kader van de Nb-wet.

■ De mogelijke gevolgen van de geringe toename in depositie van stikstof en SO₂ zijn een aandachtspunt in de beoordeling van het voornemen in het kader van de Nb-wet.

---

⁴ De Naturschutzbund Deutschland (NABU) vraagt om een oliebestrijdingseenheid in de Eemshaven te stationeren die in het geval van een olie lekkage snel kan starten met het opruimen, zienswijze 3, bijlage 2.

Nul-emissie terminal

Eén van de onderdelen van de opslagterminal is een dampverwerkingsinstallatie (DVI) voor de reductie van VOS⁵-emissie bij het beladen van schepen. De DVI is gebaseerd op actief-kool adsorptie welke naar schatting 20% van de tijd wordt ingezet. De door de initiatiefnemer aangevraagde uitlaatconcentratie van VOS van deze DVI bedraagt 150 mg/nm³ waarbij men refereert aan de BREF Refineries. Deze waarde is hoger dan met toepassing van beste beschikbare technologie (BBT) kan worden bereikt en wordt inmiddels als achterhaald beschouwd. De uitlaatconcentratie van een DVI bij benzinebelading mag op grond van het bepaalde in de Nederlandse emissie Richtlijn (NeR) niet meer dan 50 mg/nm³ bedragen. Volgens een recente uitspraak van de Raad van State (inzake Oiltanking Amsterdam)⁶ dient de NeR te worden toegepast. Dit betekent dat het voorgenomen actief-kool adsorptie systeem in capaciteit moet worden vergroot, dan wel dat een 2^e trap zoals een “regeneratief thermische oxidatie” moet worden toegevoegd. Een dergelijke dampverwerkingsinstallatie is in de variantenstudie in het MER beschreven en opgenomen als onderdeel van het meest milieuvriendelijk alternatief. Daarmee is in het MER voldoende informatie aanwezig.

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming rekening te houden met de NeR en de uitspraak van de Raad van State over DVI varianten met een hoog verwerkingsrendement.

Samenstelling opgeslagen producten

Er is geen informatie beschikbaar over de concentraties van benzeen (toxiciteit) en mercaptanen en zwavelwaterstof (stank en toxiciteit) van de opgeslagen producten.⁷ De gehalten van deze stoffen in de opgeslagen K1/K2/K3 producten zijn bepalend voor de emissies van toxische en stankverwekkende stoffen. Ervaringen in vergelijkbare olieopslaginstallaties in het Rijnmondgebied hebben laten zien dat K1 olieproducten zoals ‘Russische crudes’ en K3 producten zoals stookolie hoge gehalten zwavelcomponenten kunnen bevatten. Door de inzet van de DVI met actief kool worden Mercaptanen en zwavelwaterstof afgevangen. In tegenstelling tot de opslag en belading van K1 producten wordt in het voorkeursalternatief bij de opslag en belading van K3 producten geen dampverwerking toegepast. In geval van hoge gehalten zwavelcomponenten in K3 producten kan onverwacht toch geurhinder optreden. De provincie Groningen overweegt om een geuronderzoek voor te schrijven wanneer de terminal in gebruik is.⁸

- Indien er onverwacht toch sprake is van stankhinder buiten de inrichting door opslag en belading van K3 producten (als resultaat van een geuronderzoek) adviseert de Commissie aandacht te besteden aan mitigerende maatregelen zoals het toepassen van dampverwerking bij alle opslag en beladingen (waaronder ook K3 producten).

---

⁵ VOS staat voor vluchtige organische stoffen.

⁶ Zie Raad van State uitspraak nummer 200804351/1/M1 van woensdag 6 mei 2009.

⁷ Alleen van “Ural Crude” zijn de H₂S, mercaptaan en vrije zwavel gehalten beschikbaar.

⁸ Tijdens een overleg tussen de Commissie, de initiatiefnemer en het bevoegd gezag op 12 oktober 2009 heeft het bevoegd gezag aangegeven dat zij mogelijk een geuronderzoek voor schrijft wanneer de terminal in gebruik is.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: Vopak Oil

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen

Besluit: vergunningen in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo)

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C25.0

Activiteit: De bouw en ingebruikname van een nieuwe lage doorzetterterminal met een opslagcapaciteit van 2.760.000 m³ voor de opslag van strategische voorraden vloeibare olieproducten.

Bijzonderheden: De uitgangspunten zijn ten opzichte van de startnotitie gewijzigd. Bij het opstellen van het MER is uitgegaan van één doorzet⁹ per twee jaar in plaats van één doorzet per jaar.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 29 augustus 2008

aanvraag richtlijnenadvies: 29 augustus 2008

ter inzage legging startnotitie: 5 tot en met 17 oktober 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 11 november 2008

richtlijnen vastgesteld: 9 december 2008

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 7 augustus 2009

ter inzage legging MER: 10 augustus tot en met 21 september 2009

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 29 juli 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 20 oktober 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.J. Bakker

ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)

ing. W.G. Been

ir. K.V. van der Nat

J. Nipius

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stel-

---

⁹ de aan- en afvoer van de volledige opslagcapaciteit.

len, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Milieueffectrapport Vopak Terminal Eemshaven (Vopak, juli 2009);
- Aanvraag vergunning Wet milieubeheer Vopak Terminal Eemshaven (Vopak, juli 2009);
- Aanvraag vergunning Wvo Rijkswaterstaat Vopak Terminal Eemshaven (Vopak, juli 2009);
- Aanvraag vergunning Wvo Waterschap Noorderzijlvest Vopak Terminal Eemshaven (Vopak, juli 2009);
- Aanvraag natuurbeschermingswet en passende beoordeling Vopak Terminal Eemshaven (Vopak, juli 2009);
- Bijlagen behorende bij vergunningaanvragen en het milieueffectrapport van de inrichting van Vopak Terminal Eemshaven (Vopak, juli 2009).

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Stadt Emden, Emden (Dld)
2. Landkreis Leer, Leer (Dld)
3. NABU Naturschutzbund Deutschland e.V., Emden (Dld)
4. Essent, Zwolle
5. Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest, Aurich (Dld)
6. Jan Snel BV, vestiging Noord, Eemshaven
7. Musch und Delank Rechtsanwälte namens Stadt Borkum, Borkum (Dld)
8. Niedersächsischer Landesbetrieb für Wasserwirtschaft Küsten- und Naturschutz, Aurich (Dld)

Verslag informatieavond 3 september 2009

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Vopak-opslagterminal voor vloeibare olieproducten
in de Eemshaven**

Vopak Oil EMEA wil een nieuwe lage doorzetterterminal voor opslag van strategische voorraden vloeibare olieproducten realiseren in het westelijk deel van de Eemshaven. Voor de besluitvorming over de vergunningen in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) is een milieueffectrapport opgesteld. De provincie Groningen is bevoegd gezag voor de Wm-vergunning en Rijkswaterstaat Noord-Nederland en/of het Waterschap Noordzijlvest voor de vergunning in het kader van de Wvo.

ISBN: 978-90-421-2842-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

